

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.022.01.2019

03032919

Elżbieta Zimnoch
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 19
im. Mieszka I
ul. Mieszka I 18,
15-054 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/028 – Kształcenie dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 19 im. Mieszka I, ul. Mieszka I 18, 15-054 Białystok
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Zimnoch, Dyrektor Szkoły, od 1 września 2007 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 – 2019/2020 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Andrzej Juchnicki – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/138/2019 z 8 października 2019 r. (akta kontroli str. 1)

---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

W Szkole Podstawowej Nr 19 im. Mieszka I w Białymstoku³ w latach szkolnych 2017/2018–2019/2020 (do 14 listopada 2019 r.) dzieciom obywateli polskich powracających do kraju i dzieciom cudzoziemców zapewniono podstawowe warunki do zaspokojenia ich potrzeb edukacyjnych.

Na pozytywną ocenę zasługuje zapewnienie wszystkim przyjętym do Szkoły dzieciom rodziców powracających do kraju i dzieciom cudzoziemców wsparcia w formie zajęć rozwijających umiejętności uczenia się oraz skierowania części z nich na dodatkowe zajęcia wyrównawcze z przedmiotów obowiązkowych oraz zajęcia specjalistyczne. W procesie nauczania pięciu uczniów z zagranicy mających trudności adaptacyjne przestrzegano wymogów określonych w opracowanej w Szkole procedurze dotyczącej organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dzieciom tym udzielano dodatkowych lekcji z języka polskiego, angielskiego i matematyki.

Szkola pozyskała z Urzędu Miejskiego w Białymstoku dodatkowe środki finansowe na prowadzenie dodatkowych zajęć z języka polskiego. Nie występowała natomiast o dodatkowe środki na wynagrodzenia nauczycieli prowadzących dodatkowe zajęcia wyrównawcze i specjalistyczne.

W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 siedmiu uczniom przybywającym z zagranicy zapewniono dostosowanie warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty do ich potrzeb wynikających z trudności adaptacyjnych związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą. Terminowo powiadamiano Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łomży o warunkach i formach przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla dzieci cudzoziemców.

Dopuszczone w Szkole programy nauczania nie były adaptowane (modyfikowane) do potrzeb dzieci przybywających z zagranicy pod względem wymagań, form i metod pracy w związku z kształceniem dzieci przybywających z zagranicy. W wewnątrzszkolnych zasadach oceniania⁴ i przedmiotowych zasadach oceniania⁵ nie odnoszono się do kwestii oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów przybywających z zagranicy. Opracowano natomiast program „Wspólnie pokonamy szkolne progi i bariery – wsparcie uczniów przybywających z zagranicy”, w którym określono m.in. ogólne warunki sprawdzania i oceniania osiągnięć takich uczniów.

W Szkole przedmiotem nadzoru nie były zagadnienia wiążące się z obszarem kształcenia uczniów przybywających z zagranicy. W dokumentacji z nadzoru pedagogicznego nie zawarto treści odnoszących się w sposób pośredni lub bezpośredni do kwestii kształcenia tych dzieci. Nie wszystkim nauczycielom pracującym z uczniami z zagranicy zapewniono doskonalenie zawodowe. Żaden z nauczycieli pracujących w Szkole nie uczestniczył w sprofilowanym doszkaltaniu i doskonaleniu zawodowym związanym z uczniami przybywającymi z zagranicy. W szkoleniach lub webinarach uczestniczyło, z własnej inicjatywy, czterech nauczycieli pracujących z takimi uczniami.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły podania w bazie danych SIO na 30 września 2017 i 2018 r. niezetelnych danych o liczbie uczniów w Szkole, którzy nie są obywatelami polskimi, nie poinformowania pisemnie rodziców pięciorga uczniów, którzy powrócili z zagranicy o wymiarze godzin udzielanego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz nieterminowego złożenia wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2019 rok.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej „Szkoła”.

⁴ Zwanym dalej „WZO”.

⁵ Zwanym dalej „PZO”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców.
Opis stanu faktycznego	1. W latach szkolnych 2017/2018–2019/2020 (do 14 listopada 2019 r.) w Szkole kształciło się troje, czworo i 10 dzieci obywateli polskich, którzy powrócili do kraju oraz 12, 25 i 22 dzieci cudzoziemców⁶. W analizowanych latach szkolnych przyjęto do Szkoły dwoje, jedno i siedmiu dzieci obywateli polskich, którzy powrócili do kraju oraz sześcioro, 14 i czworo dzieci cudzoziemców. (akta kontroli str. 2-4) Liczba uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi podana przez Szkołę w Systemie Informacji Oświatowej⁷ na 30 września 2016 r. wynosiła pięć osób. Dane ujęte w SIO na 30 września 2017 i 2018 r. (17 i 28) były niezgodne z faktyczną liczbą takich uczniów w Szkole w tych dniach (12 i 25), co szerzej omówiono w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Na 29 listopada 2019 r. dane w SIO dotyczące liczby uczniów, którzy korzystają z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego (siedmiu) były poprawne. (akta kontroli str. 153-161, 183-186, 189) Wnioski w sprawie przyznania dodatkowych godzin na realizację zajęć dodatkowych z języka polskiego Dyrektor Szkoły złożyła: – 7 czerwca 2017 r. wystąpiła do Urzędu Miejskiego w Białymstoku („UM”) o dodatkowe zajęcia z języka polskiego w roku szkolnym 2017/2018 dla sześciu uczniów przybywających z zagranicy⁸ (we wniosku nie podano uzasadnienia i nie wskazywano tygodniowego wymiaru godzin na jednego ucznia oraz tygodniowego rozkładu zajęć). Na zorganizowanie dodatkowych zajęć UM przyznał (pismem z 22 czerwca 2017 r.) dwie godziny lekcyjne tygodniowo. Szkoła wprowadziła zmiany do arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2017/2018, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez radę pedagogiczną i związki zawodowe oraz zatwierdzone (25 września 2017 r.) przez z-cę Prezydenta Białegostoku. Na dodatkowe zajęcia uczęszczało do 10 dzieci z zagranicy, w tym sześcioro nowoprzyjętych (ich udział w zajęciach był odnotowywany w dzienniku zajęć pozalekcyjnych) i czworo przyjętych we wcześniejszych latach szkolnych (udział tych dzieci był fakultatywny i był ewidencjonowany w ww. dzienniku); – 29 sierpnia 2018 r. wystąpiła o dodatkowe zajęcia z języka polskiego w roku szkolnym 2018/2019 dla sześciu uczniów przybywających z zagranicy (we wniosku nie podano uzasadnienia i nie wskazywano tygodniowego wymiaru godzin na jednego ucznia oraz tygodniowego rozkładu zajęć). Na dodatkowe zajęcia UM przyznał (pismem z 7 września 2018 r.) dwie godziny lekcyjne tygodniowo. Szkoła wprowadziła zmiany do arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2018/2019, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez radę pedagogiczną i związki zawodowe oraz zatwierdzone (18 września 2018 r.) przez z-cę Prezydenta Białegostoku. W dodatkowych zajęciach brało udział do 23 dzieci z zagranicy, w tym ośmiu nowoprzyjętych (udział odnotowywany w dzienniku) i 15 przyjętych we wcześniejszych latach szkolnych (udział fakultatywny; dziesięciu uczniów uczęszczało na zajęcia z języka polskiego także w poprzednim roku szkolnym); – 18 lipca 2019 r. wystąpiła o dodatkowe zajęcia z języka polskiego w roku szkolnym 2019/2020 dla czterech uczniów przybywających z zagranicy i pięciu uczniów będących obywatelami polskimi, którzy powrócili do kraju (we wniosku nie podano uzasadnienia i nie wskazywano tygodniowego wymiaru godzin na jednego ucznia oraz tygodniowego rozkładu zajęć). Na dodatkowe zajęcia UM przyznał (pismem z 23 lipca 2019 r.) cztery godziny lekcyjne tygodniowo (w dwóch grupach – dwie godziny dla grupy uczniów klas

⁶ Na dzień 14 listopada 2019 r. w Szkole uczyło się dziewięciu uczniów z Republiki Białorusi, dziesięciu z Federacji Rosyjskiej, trzech z Ukrainy i jeden z Syryjskiej Republiki Arabskiej.

⁷ Zwany dalej „SIO”.

⁸ We wnioskach do Urzędu Miejskiego w Białymstoku z 7 czerwca 2017 r. i z 29 sierpnia 2018 r. oraz 18 lipca 2019 r. (omówionych w kolejnych tiret) nie podawano uzasadnienia merytorycznego i nie powoływano się na wyniki diagnozy.

I-III oraz dwie godziny dla uczniów klas IV-VIII). Szkoła wprowadziła zmiany do arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2019/2020, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez radę pedagogiczną i związki zawodowe oraz zatwierdzone (8 października 2019 r.) przez z-cę Prezydenta Białegostoku. Na zajęcia pozalekcyjne uczęszczało do 12 dzieci (sześciu uczniów polskich i sześciu z zagranicy), w tym siedmiu nowoprzyjętych (pięciu z klas I-III /czterech uczniów polskich i jeden obcokrajowiec/ i dwóch z klas IV-VIII /obywatele polscy/; ich udział w zajęciach był odnotowywany) i pięcioro obcokrajowców przyjętych we wcześniejszych latach szkolnych (udział fakultatywny; uczniowie ci uczęszczali na zajęcia z języka polskiego także w poprzednim roku szkolnym).

(akta kontroli str. 5-23, 28-29, 162-167, 325-345)

Zgodnie z art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe⁹, nowoprzyjęci do Szkoły uczniowie z zagranicy korzystali z dodatkowych zajęć z języka polskiego organizowanych przez UM (co opisano powyżej). Uczniowie będący obywatelami polskimi nie korzystali natomiast z dodatkowych zajęć z języka polskiego (art. 165 ust. 9), a uczniowie powracający do kraju i niebędący obywatelami polskimi z dodatkowych zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania organizowanych przez organ prowadzący szkołę (art. 165 ust. 10).

(akta kontroli str. 81-84, 162-167)

Oprócz dodatkowych zajęć z języka polskiego, uczniom polskim powracającym z zagranicy i obcokrajowcom potrzebującym wsparcia zorganizowano dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przedmiotów obowiązkowych (język polski, język angielski i matematyka) i zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne), co szerzej omówiono w pkt. 4 wystąpienia. Szkoła nie występowała do UM o środki na zajęcia wyrównawcze i specjalistyczne.

(akta kontroli str. 74-84)

Według danych podanych przez Szkołę w SIO, na 30 września 2016, 2017, 2018 i 2019 roku „liczba uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi i korzystają z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego” wynosiła pięciu, 10, 23 i siedmiu. Dane dla lat szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 w zakresie liczby uczniów (10 i 23) były zgodne z danymi ujętymi w dziennikach zajęć pozalekcyjnych (uczniowie zapisani – sześciu i ośmiu oraz uczniowie uczęszczający na zajęcia „fakultatywnie” – czterech i piętnastu), a dane dla roku szkolnego 2019/2020 (siedmiu uczniów) były zgodne ze stanem faktycznym. (akta kontroli str. 153-167, 185-186)

W latach 2017–2019 (do 31 października) Szkoła na kształcenie uczniów przybywających z zagranicy otrzymała 4,8 tys. zł, 5,0 tys. zł i 6,5 tys. zł, zaś wydatkowała 4,5 tys. zł, 4,3 tys. zł i 3,0 tys. zł, co stanowiło 0,06%, 0,06% i 0,05% planu po zmianach (7.023,4 tys. zł, 7.652,7 tys. zł i 6.584,0 tys. zł). Uzyskane kwoty zostały przeznaczone na wynagrodzenia nauczycieli prowadzących dla tych uczniów dodatkowe zajęcia z języka polskiego.

(akta kontroli str. 26, 168)

2. W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 w trakcie przyjmowania do Szkoły 30 uczniów przybywających z zagranicy (10, którzy powrócili do kraju i 20 obcokrajowców¹⁰) przestrzegano wymogów określonych w § 4 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw¹¹:

- wszystkich analizowanych uczniów przybywających z zagranicy przyjęto do Szkoły m.in. na podstawie świadectw, zaświadczeń lub innych dokumentów wydanych przez zagraniczne szkoły potwierdzających ich uczęszczanie do szkoły i wskazujących klasę, którą dany uczeń ukończył oraz rozmów przeprowadzonych przez Dyrektora Szkoły z uczniami i rodzicami,

⁹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1148, ze zm. Ustawa zwana dalej „Prawem oświatowym”.

¹⁰ 12 uczniów z Republiki Białorusi, pięciu z Federacji Rosyjskiej i trzech z Ukrainy.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1655, ze zm. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie kształcenia dzieci cudzoziemców”.

- 18 uczniów przybywających z zagranicy zostało przyjętych z uwzględnieniem miejsca zamieszkania, a 12 pozostałych zamieszkiwało poza obwodem i zostali przyjęci ze względu na wolne miejsca w Szkole. (akta kontroli str. 25, 28, 30-32, 124)

3. W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 w Szkole nie było dokumentacji potwierdzającej rozpoznawanie przez nauczycieli poziomu wiedzy i umiejętności uczniów przybywających z zagranicy (m.in. testów sprawdzających „na wejściu” poziom znajomości języka polskiego matematyki, historii, geografii i biologii). Z informacji uzyskanych od Dyrektora Szkoły wynika, że poziom umiejętności uczniów przybywających z zagranicy był rozpoznawany przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów w trakcie nauczania. Dokonując w trakcie roku szkolnego diagnozy wiedzy i umiejętności uczniów przy wykorzystaniu pisemnych sprawdzianów nauczyciele dobierali narzędzia i metody nauczania w zależności od możliwości językowych dzieci. Programy nauczania oraz plany dydaktyczne z języka polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii wykorzystywane w nauczaniu dzieci przybywających z zagranicy nie zostały zmodyfikowane pod kątem uczniów przybyłych z zagranicy w zakresie wymagań programowych, form i metod kształcenia.

(akta kontroli str. 30-32, 74, 148-152)

Zadania należące do Dyrektora Szkoły, nauczycieli wychowawców i nauczycieli przedmiotów związane z udzielaniem wsparcia uczniom przybyłym z zagranicy, którzy „różnią się dotychczasowymi doświadczeniami, aktualną sytuacją życiową w jakiej są ich rodziny, a wreszcie stopniem znajomości języka polskiego” zostały ustalone w załączniku nr 2 do Programu Wspólnie pokonamy szkolne progi i bariery¹² (Wspólnie pokonamy szkolne progi i bariery – wsparcie uczniów przybywających z zagranicy). Między innymi:

- do Szkoły i Dyrektora należało: 1] wywiad z rodzicami dziecka na temat wcześniejszej edukacji, ustalenie zakresu materiału i poziomu kompetencji dziecka, 2] zorganizowanie spotkania z pedagogiem lub psychologiem szkolnym, poznanie ucznia, jego mocnych i słabych stron, 3] uwzględnienie specjalnych potrzeb edukacyjnych dziecka – zorganizowanie współpracy między nauczycielami różnych przedmiotów oraz rodzicami i opiekunami, 4] przygotowanie wychowawcy na przyjęcie dziecka (historia dziecka, doświadczenia edukacyjne, wprowadzenie do nowej grupy, plan pracy), 5] podjęcie działań mających na celu wspomaganie nauki języka polskiego przez uczniów, 6] włączenie do kalendarza programu wychowawczego szkoły wybranych świąt, np. Dzień Praw Człowieka, Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień, 7] podejmowanie działań rozwijających świadomość i kompetencje kulturowe kadry pedagogicznej;
- do nauczycieli wychowawców należało: 1] udzielanie pomocy w adaptacji nowego dziecka w szkole (zapoznanie z budynkiem szkoły, zasadami panującymi w szkole), 2] przygotowanie klasy na przyjęcie nowego dziecka lub jeśli jest to początek roku zadbanie o przedstawienie się dzieci, 3] wspólne ustalenie / przypomnienie zasad panujących w szkole / klasie, 4] wprowadzenie systemu wsparcia dla nowych dzieci, 5] wsparcie nowych uczniów poprzez znalezienie ich silnych stron, 6] poinformowanie innych nauczycieli uczących w klasie o specjalnych potrzebach edukacyjnych dziecka, 7] upewnienie się czy pedagog lub psycholog szkolny posiada wiedzę na temat reakcji psychologicznych dziecka na zmianę miejsca zamieszkania, 8] wprowadzenie do klasowego programu wychowawczo-profilaktycznego zagadnień z zakresu edukacji międzykulturowej, 9] uwzględnianie problemów kulturowych i religijnych, migracji oraz społeczności wielokulturowych, 10] współpraca z rodzicami / opiekunami dziecka, ustalenie zasad współpracy i komunikacji, 11] włączenie rodziców obcokrajowców, w miarę możliwości, w prace komitetów rodzicielskich i zadań na rzecz społeczności klasowej;
- do nauczycieli należało: 1] dostosowanie metod dyscyplinowania ucznia do jego specyfiki kulturowej, a system motywacji do pracy winien nawiązywać do jego tradycji kulturowej rozpoznanej przez nauczyciela, 2] dostrzeganie sukcesów uczniów i pozytywne ich ocenianie, 3] postrzeganie uczniów jako reprezentantów kultur, które polscy uczniowie mogą poznać drogą naturalnych kontaktów, rozmów i interakcji (takie kontakty służyć

¹² Program opracowany przez Dyrektora Szkoły i pięciu nauczycieli, pozytywnie zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną i Radę Rodziców.

powinny rozwijaniu postaw tolerancji i otwartości oraz rozbudzeniu zainteresowania językami obcymi, właśnie dzięki rozmowom z rodzimymi użytkownikami języków z całego świata), 4] uwzględnienie zróżnicowania kulturowego przy doborze metod i form pracy na lekcji oraz dostosowanie kryteriów oceniania poprzez: obniżenie kryteriów w zakresie ortografii, stylistyki, poprawnej budowy zdań, obniżenie ogólnych wymagań i dostosowanie do poziomu językowego ucznia, sprawdzanie wiedzy częściej ustnie niż pisemnie, wydłużenie czasu pisania zadań, uwzględnianie w ocenie zaangażowania w pracę, brak oceny czytania i interpretacji utworów lirycznych oraz pisania dłuższych form wypowiedzi, dzielenie materiału na mniejsze partie. (akta kontroli str. 100-111)

W dokumencie tym wskazano także strony internetowe do wykorzystania przez nauczycieli z wyjaśnieniem zawartości tych stron:

- „Uchodźcy i cudzoziemcy w Polsce – strony dla nauczycieli”: www.jedenswiat.org.pl, www.tolerancja.pl, www.amnesty.org.pl, www.ceo.org.pl, www.miedzykulturowa.org.pl, www.tdw.org.pl, www.etnoteam.pl/uchodzczy,
- „Uchodźcy i cudzoziemcy w Polsce – przydatne strony internetowe”: www.iom.pl, www.migration-news.uw.edu.pl, www.udsc.gov.pl, www.unhcr.org. (akta kontroli str. 103)

3a. W Szkole nie było oddziału przygotowawczego, powoływanego przez organ prowadzący na podstawie art. 165 ust. 11 Prawa oświatowego. (akta kontroli str. 70-73)

4. Szczegółowe zasady udzielania i organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole (§ 12 ust. 2 Statutu) ustalono w Organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole¹³. W dokumencie tym wskazano zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w których określono m.in.: zakres obowiązków wychowawcy (załącznik nr 1); zakres obowiązków nauczycieli przedmiotu (załącznik nr 1a); zakres obowiązków nauczycieli prowadzących zajęcia specjalistyczne z uczniem, w tym korekcyjno-kompensacyjne, wyrównawcze, logopedyczne, rozwijające uzdolnienia, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne (załącznik nr 1b); w przypadku zgłoszenia dziecka do pomocy psychologiczno-pedagogicznej (niezwłocznie po otrzymaniu opinii lub po rozpoznaniu indywidualnej potrzeby udzielania uczniom pomocy) nauczyciel był zobowiązany do wypełnienia załącznika nr 2 i poinformowania wychowawcę klasy o fakcie zgłoszenia oraz uzyskania zgody rodzica lub opiekuna prawnego na uczestnictwo ucznia w zajęciach; obowiązek poinformowania rodziców lub opiekuna prawnego o terminie zajęć (załącznik nr 3), obowiązek wypełnienia karty ewaluacji pracy z uczniem (załącznik nr 4); obowiązek poinformowania rodziców uczniów uczestniczących w zajęciach o wynikach ewaluacji (załącznik nr 5); sporządzenia listy uczniów wymagających zajęć specjalistycznych w kolejnym roku szkolnym (załącznik nr 6). (akta kontroli str. 55-67)

Analiza przestrzegania zapisów określonych powyżej w zasadach udzielania pomocy pedagogiczno-psychologicznej w Szkole, przeprowadzona na podstawie dokumentacji wszystkich nowoprzyjętych uczniów przybywających z zagranicy (10 dzieci obywateli polskich, którzy powrócili do kraju i 24 dzieci cudzoziemców) wykazała, że:

- pomocy w formie zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, czy logopedycznych udzielono pięciu uczniom (dwóm obywatelom polskim i trzem cudzoziemcom) skierowanym przez nauczycieli i po poinformowaniu wychowawców klas (zgodnie z załącznikiem nr 1a). Jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły *omawiani uczniowie zostali zdiagnozowani przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów na podstawie wyników kartkówek, sprawdzianów i obserwacji podczas lekcji, a także w trakcie indywidualnych rozmów,*
- we wszystkich badanych sprawach posiadano wypełnione dokumenty (załączniki nr 2-5¹⁴). W roku szkolnym 2017/2018 poinformowano pisemnie rodziców jednego ucznia

¹³ Zarządzenie nr 17/2016/2017 Dyrektora Szkoły Podstawowej Nr 19 im. Mieszka I w Białymstoku z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie procedury dotyczącej organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole Podstawowej Nr 19 im. Mieszka I w Białymstoku.

¹⁴ W załączniku nr 3 wskazano, że rodzice uczniów wyrazili zgodę na udział dziecka w zajęciach, podawano jakich zajęć zgoda dotyczyła, imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego zajęcia, w jakie dni i w jakiej sali zajęcia były prowadzone oraz podpis rodziców lub opiekunów prawnych.

o ustalonym wymiarze godzin udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zaś w przypadku pozostałych uczniów i spraw z lat 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 takiej informacji w formie pisemnej nie przekazano, co szerzej omówiono w dalszej części wystąpienia w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. W załącznikach:

- nr 2 – określono nazwę dokumentu „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana na okres ...”, komu udzielano pomocy ze wskazaniem imienia i nazwiska ucznia, zakresu pomocy (np. niepowodzenia edukacyjne, zaburzenie komunikacji językowej), formę pomocy (np. zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, zajęcia logopedyczne) i sposobu pomocy (zajęcia indywidualne lub grupowe), miejsce na datę i podpis Dyrektora Szkoły lub innego nauczyciela, podpis rodzica ucznia pod sformułowaniem „Wyrażam / Nie wyrażam* zgody na uczestnictwo mojego dziecka w powyższych zajęciach”,
- nr 3 – wskazano, że rodzice uczniów wyrazili zgodę na udział dziecka w zajęciach, podawano jakich zajęć zgoda dotyczyła, imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego zajęcia, w jakie dni i w jakiej sali zajęcia były prowadzone oraz podpis rodziców lub opiekunów prawnych (w jednym przypadku z roku szkolnego 2017/2018 zgody rodzica nie uzyskano i nie objęto ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną),
- nr 4 określono nazwę dokumentu „Karta ewaluacji zajęć” i podawano imię i nazwisko uczniów, klasę do której uczeń uczęszcza, efekty realizowanych zajęć, wnioski oraz zalecenia do dalszej pracy na następny rok szkolny (zgodnie z § 20 ust. 9 rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej),
- nr 5 – we wszystkich pięciu sprawach wskazano, że po dokonanej ewaluacji konieczna jest dalsza kontynuację zajęć, podpis wychowawcy i rodzica lub opiekuna prawnego,
- nr 6 – podano klasę, do której uczeń uczęszczał, imię i nazwisko ucznia, rodzaj zajęć specjalistycznych, na które został skierowany (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, wyrównawcze z języka polskiego, angielskiego lub matematyki) i informację, czy rodzic wyraził zgodę na udział ucznia w zajęciach.

(akta kontroli str. 56-69, 75-85, 187-188, 346-348)

W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 (stan na 14 listopada 2019 r.) w Szkole dzieciom obywateli polskich, którzy powrócili do kraju i dzieciom cudzoziemców udzielano wsparcia w nauce:

- 1] w zajęciach rozwijających umiejętności uczenia się, określonych w § 6 ust. 2 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁵, brały udział wszystkie dzieci z zagranicy, tj. odpowiednio: 16, 25 i 23 uczniów cudzoziemców oraz trzech, czterech i 10 uczniów, którzy powrócili do kraju. Zajęcia te były przeprowadzane w trakcie obowiązkowych zajęć edukacyjnych prowadzonych dla wszystkich uczniów, w tym uczniów przybyłych z zagranicy (nie prowadzono dziennika zajęć dodatkowych);
- 2] w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki określonych w § 6 ust. 2 pkt. 4 ww. rozporządzenia uczestniczyło w roku szkolnym 2017/2018 trzech uczniów cudzoziemców, w roku szkolnym 2018/2019 trzech cudzoziemców i jeden uczeń, który powrócił do kraju, a w roku szkolnym 2019/2020 dwóch cudzoziemców i jeden uczeń, który powrócił do kraju (zajęcia odbywały się przez jedną godzinę lekcyjną tygodniowo);
- 3] w zajęciach specjalistycznych określonych w § 6 ust. 2 pkt. 5 ww. rozporządzenia (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne) uczestniczyło pięć osób: w roku szkolnym 2017/2018 – trzech uczniów cudzoziemców, w kolejnym roku szkolnym trzech uczniów cudzoziemców i dwóch, którzy powrócili do kraju, a w roku szkolnym 2019/2020 (stan na 30 września) dwóch uczniów cudzoziemców i dwóch, który powrócił do kraju. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjnych,

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1591, ze zm. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej”.

rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i terapia logopedyczna odbywały się po jednej godzinie lekcyjnej tygodniowo. (akta kontroli str. 70-74, 148-152)

Udział dzieci w tych zajęciach odbywał się po uzyskaniu zgody rodziców. W przypadku zajęć wyrównawczych z języka polskiego i przedmiotów obowiązkowych oraz zajęć specjalistycznych dzienniki zajęć dodatkowych były prowadzone przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów lub pedagoga. Wymiar godzin dodatkowych dla uczniów cudzoziemców i uczniów, którzy powrócili z zagranicy został ustalony przez Dyrektora Szkoły, po uzgodnieniu z rodzicami uczniów. (akta kontroli str. 68-69, 148-152)

5. W WSO¹⁶ obowiązujących w latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 nie wprowadzono odrębnych zasad określających sposób oceniania osiągnięć dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. W omawianych WSO uregulowano sposoby sprawdzenia wiadomości i umiejętności wszystkich uczniów (§ 4), do których zaliczono ustne sprawdzanie wiadomości i umiejętności ucznia (np. dłuższe wypowiedzi), prace pisemne, wewnętrzne testy, obserwacje uczniów w trakcie pracy. Także w PZO nie określono zasad oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów przybywających z zagranicy. Zgodnie z art. 44b ust. 3 ustawy o systemie oświaty ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego i wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania - w przypadku dodatkowych zajęć edukacyjnych. (akta kontroli str. 86-99, 284-323)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w Szkole funkcjonuje motywacyjny system oceniania (tzw. ocenianie kształtujące)¹⁷. W wewnątrzszkolnych zasadach oceniania nie ma oddzielnych zapisów dotyczących oceniania uczniów cudzoziemców i uczniów obywateli polskich powracających do kraju, gdyż wszyscy są oceniani według ogólnie obowiązujących zasad. Zasady wspierania dzieci przybywających do szkoły z zagranicy opisane są w programie „Wspólnie pokonamy szkolne progi i bariery”. (akta kontroli str. 30-32, 86-99)

6. W roku szkolnym 2018/2019¹⁸ w Szkole z dostosowanych warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty skorzystało trzech uczniów cudzoziemców objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną, a w roku szkolnym 2019/2020 ma skorzystać czterech uczniów¹⁹. Zgodnie z uchwałami Rady Pedagogicznej²⁰, osoby te: 1] zdawały egzamin na podstawie arkusza przygotowanego dla cudzoziemców, 2] były oceniane według zasad oceniania cudzoziemców, 3] posiadały możliwość korzystania ze słowników polsko-rosyjskich i rosyjsko-polskich, 4] miały wydłużony czas zdawania egzaminu z języka polskiego (do 180 minut) i z matematyki (do 150 minut).

Powyższe uchwały Rady Pedagogicznej zostały podjęte na wnioski nauczycieli i pedagoga szkolnego wskazujące sposoby i formy dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

(akta kontroli str. 113-118, 122-123)

W roku szkolnym 2018/2019 i 2019/2020 w Szkole sporządzono wykazy uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty spełniające warunki określone w § 11 ust. 1 pkt. 1-5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty²¹.

¹⁶ Załącznik nr 1 do Statutu Szkoły.

¹⁷ Zgodnie z § 1 ust. 3 i 4 WZO, w klasach I-VIII nauczyciele stosują elementy oceniania kształtującego i formułują w przedmiotowych systemach oceniania obszary aktywności ucznia podlegające ocenie oraz szczegółowe formy sprawdzenia wiadomości i umiejętności.

¹⁸ W roku szkolnym 2017/2018 nie było egzaminu zewnętrznego.

¹⁹ W roku szkolnym 2018/2019 do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 140 uczniów, z czego 15 (10,7%) korzystało z dostosowanych warunków i form przeprowadzania egzaminu, a w roku szkolnym 2019/2020 do egzaminu przystąpi 133 ósmoklasistów, w tym 16 ma skorzystać z dostosowanych warunków i form przeprowadzania egzaminu.

²⁰ Uchwała nr 9/2018/2019 z dnia 17 października 2018 r. i uchwała nr 9/2019/2020 z 30 października 2019 r. Rady Pedagogicznej Szkoły Podstawowej nr 19 im. Mieszka I w Białymstoku z 17 października 2018 r.

²¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1512, ze zm.

W przekazanych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży („OKE”) wykazach – sporządzonych w wersji elektronicznej – podano m.in. informacje o liczbie uczniów przystępujących do dostosowanego egzaminu. Wykazy w postaci elektronicznej terminowo przekazano dyrektorowi OKE (30 listopada 2018 r.).

Analiza w zakresie przestrzegania innych terminów określonych w komunikatach dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej na lata szkolne 2018/2019 i 2019/2020 (do 14 listopada) wykazała, że w Szkole zostały one zachowane: 1] uczniów przybywających z zagranicy i ich rodziców zapoznano z możliwymi sposobami dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu do 28 września 2018 r. i 27 września 2019 r.; 2] zaświadczenia o stanie zdrowia uczniów przybywających z zagranicy wydane przez lekarzy wpłynęły do Szkoły do 15 października 2018 r. i 15 października 2019 r.; 3] rodziców uczniów przybywających z zagranicy poinformowano o wskazanych sposobach dostosowania form i warunków przeprowadzania egzaminów do potrzeb edukacyjnych ucznia do 15 listopada 2018 r. (do 14 listopada 2019 r. Szkoła nie złożyła informacji na rok szkolny 2019/2020; zgodnie z komunikatem dyrektora CKE termin na jej złożenie upływał 20 listopada 2019 r.); 4] rodzice uczniów złożyli pisemne oświadczenia o korzystaniu lub niekorzystaniu ze wskazanych sposobów dostosowania w terminie do 17 listopada 2018 r. (do 14 listopada 2019 r. Szkoła nie złożyła informacji na rok szkolny 2019/2020; zgodnie z komunikatem dyrektora CKE termin na jej złożenie upływał 23 listopada 2019 r.).

(akta kontroli str. 119-120, 125, 146-147)

W badanych latach szkolnych wyników zdawanych przez uczniów przybywających z zagranicy egzaminów nie poddawano analizie.

(akta kontroli str. 130-131)

7. W okresie objętym kontrolą dla uczniów niebędących obywatelami polskimi placówki dyplomatyczne lub konsularne kraju ich pochodzenia działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo stowarzyszenia kulturalno-oświatowe danej narodowości nie korzystały z możliwości, przewidzianej w § 20 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci cudzoziemców, zorganizowania w Szkole nauki języka i kultury kraju pochodzenia.

(akta kontroli str. 30-32)

W analizowanych latach w Szkole dla dzieci cudzoziemców corocznie były organizowane imprezy z tytułu ważnych wydarzeń właściwych dla danego narodu, na których uczniowie przygotowywali swoje narodowe potrawy, prezentowali stroje i opowiadali o tradycjach (nie przygotowali gazetek lub plakatów). Oprócz religii katolickiej i prawosławnej, za zgodą Prezydenta Białegostoku, w Szkole nauczano także religii muzułmańskiej (jednego ucznia w wymiarze dwóch godzin tygodniowo). W rejestrze skarg nie odnotowano przypadków nietolerancji wobec uczniów przybywających z zagranicy.

(akta kontroli str. 148-152)

8. Zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela²², dyrektor szkoły odpowiedzialny jest w szczególności za zapewnienie pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym.

W Szkole nie wprowadzono odrębnych uregulowań dotyczących organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli, w tym sposobu badania potrzeb w tym zakresie. W okresie objętym kontrolą w planach nadzoru pedagogicznego określono potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków²³ oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli,

²² Dz. U. z 2018 r. poz. 967, ze zm.

²³ Dz. U. Nr 46, poz. 430, ze zm. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli z 2002 r.” uchylone 1 stycznia 2019 r. Od 24 stycznia do 1 września 2019 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 stycznia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli (Dz. U. z 2019 r. poz.136)

szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe²⁴.

Wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2018, 2019 i 2020 rok Szkoła złożyła w UM 22 listopada 2017 r., 18 grudnia 2018 r. i 31 października 2019 r., tj. na 2018 rok z zachowaniem terminu określonego w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli z 2002 r. (do 30 listopada roku poprzedniego), na 2019 rok z naruszeniem tego terminu (co szerzej omówiono w dalszej części wystąpienie w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”), a na 2020 rok w terminie określonym w § 5 rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli z 2019 r. (akta kontroli str. 126-128, 169-182)

W sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego podano w szczególności wyniki nadzoru pedagogicznego, wyniki egzaminów zewnętrznych, wnioski nauczycieli o dofinansowanie opłat. Analiza tych sprawozdań wykazała, że czterech nauczycieli pracujących z uczniami z zagranicy, którzy ze swojej inicjatywy zgłosili zapotrzebowanie na udział w szkoleniu uczestniczyło: 1] w 2017 roku w trwającym dwa dni „Szkoleniu dla nauczycieli pracujących z dziećmi cudzoziemców” (dwóch nauczycieli); 2] w 2018 roku w trzygodzinnym szkoleniu „Dziecko cudzoziemskie w szkole” i dwudniowym szkoleniu „Język polski jako obcy w szkole” (dwóch innych nauczycieli); 3] w 2019 roku (do 31 października) w dwudniowym szkoleniu „Wielokulturowa szkoła” i webinarium²⁵ „E-Polish. eu – pytania i odpowiedzi” (trzech nauczycieli, którzy wcześniej uczestniczyli w szkoleniach w 2017 i 2018 roku²⁶). Na omawiane szkolenia i webinaria Szkoła nie wydatkowała środków finansowych.

(akta kontroli str. 121, 324)

Zgodnie z § 22 ust. 1 pkt 3 lit.b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁷ dyrektor szkoły, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego wspomaga nauczycieli w realizacji ich zadań, w szczególności przez planowanie działań rozwojowych, w tym motywowanie nauczycieli do doskonalenia zawodowego.

9. W okresie objętym kontrolą w Szkole przeprowadzono siedem, 10 i sześć kontroli (łącznie 23), dwie, dwie i jedną ewaluację wewnętrzną (łącznie pięć), sześć, osiem i pięć monitorowania (łącznie 19) i obserwację zajęć (hospitacje). Sporządzone dokumenty z nadzoru pedagogicznego dotyczyły wszystkich uczniów w Szkole i nie zawierały treści odnoszących się w sposób pośredni lub bezpośredni do kwestii kształcenia dzieci rodziców obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. W wynikach nadzoru pedagogicznego przedstawianego Radzie Pedagogicznej nie wzmiankowano o tych dzieciach.

(akta kontroli str. 152)

W planach nadzoru pedagogicznego Szkoły na lata szkolne 2017/2018-2019/2020 zaplanowano obserwację dodatkowych zajęć z języka polskiego prowadzonych przez nauczycieli w zakresie dostosowania metod i form pracy do możliwości intelektualnych i potrzeb edukacyjnych uczniów. Nie przewidziano natomiast w ramach tematyki form nadzoru odnoszących się do zadań szkoły z obszaru kształcenia uczniów przybywających z zagranicy.

(akta kontroli str. 190-254)

W wyniku realizowanego, w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019, nadzoru określono wnioski i rekomendacje z przedmiotów obowiązkowych, przedstawiono wyniki diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka oraz sytuację wychowawczą w Szkole. Ustalono m.in., że czynnikami chroniącymi były zajęcia pozalekcyjne i udział uczniów w zajęciach w ramach nadzoru psychologiczno-pedagogicznego, a do czynników ryzyka zaliczono głównie konflikty rówieśnicze, trudności

²⁴ Dz. U. poz. 1653. Rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli z 2019 r.”.

²⁵ Rodzaj internetowego seminarium prowadzonego i realizowanego za pomocy technologii webcast (zawierającego obraz, dźwięk i tekst), która umożliwia obustronną komunikację między prowadzącym spotkanie a uczestnikami.

²⁶ W roku szkolnym 2019/2020 w klasach I-VIII nauczanie prowadziło 3 nauczycieli, a w klasach IV-VIII od 11 do 17.

²⁷ Dz.U. z 2017 r., poz. 1658 ze zm.

w radzeniu sobie w sytuacjach stresowych i niepoprawne zachowanie uczniów na lekcjach. W wynikach realizowanego nadzoru odniesiono się do wszystkich uczniów w Szkole, bez sformułowania wniosków ukierunkowanych wyłącznie do dzieci obywateli polskich powracających z zagranicy oraz dzieci cudzoziemców. (akta kontroli str. 257-283)

W ramach czynności nadzoru nie zwrócono uwagi na problematykę modyfikacji programów nauczania do potrzeb uczniów przybywających z zagranicy czy monitorowania postępów tych uczniów. Z uwagi na szczególną sytuację i potrzeby tych uczniów niezbędne jest bieżące uwzględnianie sytuacji tych uczniów w ramach corocznie prowadzonych czynności nadzoru, w tym w szczególności podczas obserwacji zajęć edukacyjnych prowadzonych przez nauczycieli przedmiotów i pedagoga szkolnego, ewaluacji czy monitorowaniu.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *dzieci pochodzenia polskiego powracające do kraju i dzieci cudzoziemców stanowią integralną część społeczności szkolnej / klasowej. Ich sytuacja szkolna jest na bieżąco monitorowana przez wychowawców, tak jak wszystkich innych uczniów. W szkole nie było sytuacji, która spowodowałaby konieczność uwzględnienia tego problemu w badaniach szczegółowych takich jak ewaluacja wewnętrzna czy kontrola.*

(akta kontroli str. 183-184)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Na 30 września 2017 i 2018 r. Szkoła podała w SIO (moduł DO1) nierzetelne dane o liczbie uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi (17 i 28), gdyż faktyczna liczba takich uczniów uczęszczających do Szkoły w tych dniach wynosiła 12 i 25.

(akta kontroli str. 153-161, 183)

Dyrektor Szkoły podała, że *rozbieżność danych zawartych w Systemie, a stanem faktycznym wynika z faktu, iż nowy SIO funkcjonuje od stycznia 2019 roku i od tego czasu wpisujemy uczniów do systemu. Dane z Księgi Ucznia zawierają pełną informację o liczbie uczniów w szkole.*

(akta kontroli str. 183-184)

Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje poprawności zapisów dokonanych przez Szkołę w 2019 roku, lecz dane podane w SIO na 30 września 2017 i 2018 r. Do tej nieprawidłowości Pani Dyrektor się nie ustosunkowała. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej²⁸, SIO zawiera m.in. dane o uczniach, którzy nie są obywatelami polskimi (art. 107 ust. 3 pkt 2 lit. f), a podmiot prowadzący bazę danych SIO obowiązany jest sprawdzić kompletność, poprawność i zgodność ze stanem faktycznym gromadzonych danych (art. 111 ust. 1).

2. Szkoła nie poinformowała pisemnie rodziców pięciorga niepełnoletnich dzieci przybywających z zagranicy objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną o wymiarze godzin udzielanego wsparcia, czym naruszono § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 68)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *w niektórych przypadkach rodzice naszych uczniów zostali poinformowani ustnie, wyrazili zgodę w trakcie rozmów indywidualnych ze specjalistami, wychowawcami, nauczycielami przedmiotu.*

(akta kontroli str. 130-131)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że ustne poinformowanie rodziców dzieci o wymiarze godzin udzielanego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego nie spełniania wymogu określonego w powołanym wyżej przepisie.

3. Wniosek o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w 2019 roku Szkoła złożyła w UM 18 grudnia 2018 r., tj. 18 dni po terminie określonym w § 6 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli z 2002 r.*

(akta kontroli str. 126-128)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *nie wie dlaczego dokumenty zostały złożone po terminie.*

(akta kontroli str. 130-131)

²⁸ Dz.U. z 2019 r. poz. 1942, ze zm.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Podawanie w szkolnej bazie SIO rzetelnych danych o liczbie uczniów przybywających z zagranicy uczęszczających do Szkoły.
2. Pisemne informowanie rodziców dzieci obywateli polskich, którzy powrócili do kraju i dzieci cudzoziemców objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną o wymiarze godzin udzielanego wsparcia.
3. Terminowe składanie wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 27 grudnia 2019 r.

Kontroler:
Andrzej Juchnicki
doradca ekonomiczny

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Agata Ciupa

.....
podpis